

# HALÁSZAT TUDOMÁNY

## Bíráloi feladatok és útmutató

### 1. Mielőtt elkezdené a bírálatot

Mielőtt elfogadja vagy elutasítja a felkérést az adott közlemény bírálatára, fontolja meg a következő kérdéseket:

- Megfelel-e a cikk az Ön szakterületének? Csak akkor fogadja el, ha úgy érzi, hogy a bírálatra küldött közlemény az Ön szakterületéhez tartozik, és arról alapos véleményt tud készíteni.
- Van-e potenciális összeférhetlensége a szerzőkkel? Erről a szerkesztőbizottság felé nyilatkozni szükséges, ezen nyilatkozatot a bírálatban szíveskedjen megadni. Összeférhetlenség esetén a bírálati felkérést szíveskedjen visszautasítani.
- Van ideje a bírálat határidőre történő elkészítésére? Az átnézés sok munkát jelenthet – mielőtt elkötelezné magát, győződjön meg róla, hogy tartani tudja a határidőt.
  - a bírálati felkérést követő 14 napon belül szíveskedjen visszajelezni a bírálat vállalásáról vagy elutasításáról (a megadott határidőn belüli nem reagálás a felkérés elutasítását jelenti),
  - amennyiben a bírálat elvégzését vállalja, akkor a vállalást követő 30 napon belül szíveskedjen elkészíteni a bírálatot, és azt a szerkesztőbizottság felé elküldeni.

*Válaszoljon a bírálati felkérésre még akkor is, ha elutasítja – a döntés késlekedése lelassítja a bírálati folyamatot, és több várakozást jelent a szerző számára. Ha elutasítja a felkérést, hasznos lenne, ha javaslatot tudna tenni alternatív bírálókra.*

### 2. A bírálat folyamata és elkészítése

#### 2.1 A kéziratok kezelése

Ha elfogadja a bírálati felkérést, a kapott anyagokat bizalmas dokumentumként kell kezelnie. Ez azt jelenti, hogy a szerkesztő előzetes engedélye nélkül nem oszthatja meg senkivel. Mivel a szakértői értékelés bizalmas, a szerkesztők és a szerzők engedélye nélkül szintén nem oszthat meg senkivel információkat az értékelésről.

##### 2.1.1 Kutatási közlemények, rövid közlemények, technikai cikkek

- Vizsgálja meg a kéziratban tárgyalt kutatási kérdés fontosságát (pl. a célok és az indoklás világosan megfogalmazottak-e?).
- Értékelje a kézirat eredetiségét (hozzájárulás a tudományos irodalomhoz vagy a szakterülethez).

- Határozza/állapítsa meg a kéziratban leírt módszer(ek) erősségeit és gyengeségeit.
- Tegyen konkrét megjegyzéseket (amennyiben szükséges) a kézirat megírásával kapcsolatban (pl. írásmód, táblázatok, ábrák stb.).
- Adjon konkrét megjegyzéseket a szerző(k) által az eredmények értelmezésével és az eredményekből levont következtetésekkel kapcsolatban.
- Adott esetben tegyen észrevételeket a statisztikai módszertannal kapcsolatban.

### 2.1.2 Szemleciikk

- A téma fontosságának megítélése.
- Az közlemény eredetiségének értékelése.
- Véleményezze, hogy a szerző hogyan mutatja be a terület jelentősebb, új vagy újszerű eredményeit; mondjon véleményt, hogy a hivatkozások relevánsak-e a téma szempontjából, és lefedik-e mind a korábbi, mind a legújabb szakirodalmat.
- Tegyen észrevételeket a kézirat írásmódjával, szerkesztésével, táblázataival és ábráival kapcsolatban.
- Kommentálja az eredmények szerző(k) általi értelmezését és a megállapításokat, következtetéseket.

### 2.2 Módszertan elemzése

Ha a kézirat kísérleti beszámolót is tartalmaz, ellenőrizze a módszertani részt. A következő esetek súlyos hibáknak minősülnek, és azokat jelezni kell:

- Megalapozatlan módszertan,
- Nem validált (kellően megalapozott és bemutatott) módszer/technológia alkalmazása,
- A kéziratban bemutatott kutatási területre ismert befolyással bíró folyamatok kihagyása,
- A kéziratban közölt statisztikailag alátámasztott eredményekkel ellentétes következtetés.

### 2.3 Kutatási adatok és ezek bemutatása

Miután meggyőződött arról, hogy a módszertan kellően megbízható, vizsgáljon meg minden adatot, melyek ábrák, táblázatok vagy képek formájában kerültek bemutatásra. A kéziratok adatbázis-azonosítókat vagy hozzáférési számokat (pl. gének) is tartalmazhatnak, ezek ellenőrzése is szükséges. A kutatási adatok kritikus, súlyos hibának minősülő problémái az elégtelen adatfelvételezésből és

meghatározásból, a statisztikailag nem szignifikáns eltérésekből és az adattáblázatoknem rossz elemzéséből adódhatnak.

## 2.4 Etikai megfontolások

Egyes kutatások elvégzéséhez speciális engedély szükséges, mely bizonyos állatkísérletek esetében az azokból származtatható eredmények közzétételének előfeltétele. Győződjön meg, hogy a bírált kézirat esetében szükséges-e ilyen jellegű engedélyre hivatkozás a módszertanban. Ennek hiányában az engedély bárminemű azonosító számát a bírálathoz be kell kérni a szerző(k)tól.

## **3. A bírálathoz szükséges információk ellenőrző listája**

Az Ön véleménye segít a szerkesztőnek eldönteni, hogy közzétegye-e a kéziratot vagy sem. A szerzőt is segíti, és lehetővé teszi számára, hogy javítsa a kéziratát. A cikkről alkotott általános véleményének és általános észrevételeinek megadása alapvető fontosságú. Észrevételeinek udvariasnak és konstruktívnak kell lenniük, és nem tartalmazhatnak sértő megjegyzéseket vagy személyes adatokat, beleértve az Ön nevét, vagy Önre vonatkozó utalást.

### 3.1 A bírálathoz szükséges információk ellenőrző listája

- Foglalja össze a cikket egy rövid bekezdésben. Ez azt mutatja a szerkesztőnek és a szerző(k)nek, hogy elolvasta közleményt és megértette az abban foglaltakat.
- Adja meg a cikkről alkotott főbb benyomásait, többek között azt, hogy újszerű és érdekes-e, van-e kellő hatása, és hozzáad-e a tudásbázishoz.
- Azon esetben, amikor véleményez, tegye ezt rövid, világos, körülhatárolt bekezdések segítségével, és tegye könnyen láthatóvá a szerkesztő és a szerző(k) számára, hogy melyik részre hivatkozik.
- Értékelje, hogy a cikk megfelel-e a folyóirat-specifikus utasításoknak (pl. a szerzőknek szóló útmutatónak).
- Adjon konkrét megjegyzéseket és javaslatokat pl. a címre, az absztraktra vonatkozóan: A cím pontosan tükrözi a tartalmat? Teljes és önálló az absztrakt?
- Ellenőrizze a grafikus elemeket.
- Megjegyzéseit tényszerűen fogalmazza meg, és a feltételezéseket kerülje.
- Gondosan tekintse át a módszertant, a statisztikai elemzést, az eredményeket, a következtetést/megbeszélést és a hivatkozásokat.
- Vegye figyelembe a cikk adatainak bemutatásának, a módszertan reprodukálhatóságának, az adat elemzésnek és a következtetésnek megfogalmazását

abból a szempontból, hogy a vizsgált és bemutatott adatok ezeket alátámasztják-e és megalapozzák-e.

- Ha plágiumra, csalásra gyanakszik, vagy egyéb etikai aggályai vannak, a lehető legrészletesebben részletezve jelezze a szerkesztőnek.
- Ha úgy érzi, hogy a cikk helyesírásával, nyelvtanával vagy stilisztikával kapcsolatban észrevételeket kell tennie, azt jelezze a szerkesztőnek. A helyesírást és egyéb stiláris, nyelvtani hibák nem képezik a bírálat tárgyát, ekkor kell ajánlást megfogalmazni a nyelvi korrekcióra.

### 3.2 Az Ön véleménye az adott kéziratról

Amikor véleményét megfogalmazza, az alábbi javaslatokat teheti a szerkesztőségnek a kézirattal kapcsolatban:

- A kézirat elutasítása (indoklását a bírálatban fejtse ki)
- A kézirat átdolgozás nélküli elfogadása
- A kézirat felülvizsgálata és javítása

Nagyobb vagy kisebb mértékben (magyarázza el, hogy milyen átdolgozásra van szükség, és jelezze a szerkesztőnek, hogy szívesen átnézné-e a felülvizsgált cikket); ha átdolgozást javasol, világos és megalapozott magyarázatot kell adnia a szerzőnek arra, hogy miért van erre szükség.

### 3.3 A végső döntés

A bíráló(k) javaslatot tesz(nek) a kéziratról a szerkesztő felé. A szerkesztő dönt a cikk elfogadásáról vagy elutasításáról. A szerkesztő mérlegeli az összes véleményt, és a döntés meghozatala előtt kérhet más véleményt, vagy kérheti a szerzőtől a cikk átdolgozott változatát.